

İki İstiklal Madalyalı Kahraman: Müftü Ahmet İzzet Çalgüner (1875-1952)

Turgut Tok*

ORCID: 0000-0002-0167-4467

Öz

Denizli, Milli Mücadele döneminde etkin rol üstlenmiş, adı sıklıkla gündeme gelen illerimizdendir. 15 Mayıs 1919 tarihinde İzmir'in Yunanlılar tarafından işgaline, il merkezinde gerçekleştirilen telin mitingi ile ilk düzenli ve planlı tepkiyi veren, sonrasında aynı tepkinin ilçelerinde verildiği ildir. Denizli merkezde Müftü Ahmet Hulusi Efendi, Çal'da Müftü Ahmet İzzet Efendi, Sarayköy'de Müftü Ahmet Şükrü Efendi, Acıpayam'da Müftü Hasan Efendi, Tavas'ta Müftü Cennetzade Tahir Efendi, Buldan'da Müftü Mehmet Efendi, Çivril'de Çorbacıoğlu Hasan ve Mehmet Ali Ağa önderliğinde vatanın kurtuluşu için mücadele başlatılmış ve Heyet-i Milliyeler kurulmuştur. Çal-Süller beldesinde 1875 yılında doğan Ahmet İzzet Efendi, Süller'de ve İstanbul'da iyi bir eğitim almıştır. 1910 yılında Çal müftülüğüne atanmıştır. Çal Heyet-i Milliyesi'nin kurulmasına büyük destek vermiş ve başkanlığını yapmıştır. Müftü Ahmet İzzet Efendi, Çal ve çevresinden topladığı gönüllüler ile Aydın-Köşk cephesinde düşmanla çarpışmıştır. Kurtuluş Savaşı'nın kazanılması ve Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulmasına büyük katkılar yapmıştır. Zaferden sonra teklif edilen milletvekilliği görevini istemeyerek eğitim görevisürdürdü. Mücadelelerinden dolayı iki İstiklal madalyası ile onurlandırılmıştır. 1952 yılında Hakk'a yürümüştür.

Anahtar Sözcükler: Milli Mücadele, Müftü Ahmet İzzet, Denizli, Çal, Süller

Gönderme Tarihi: 10/08/2019

Kabul Tarihi:25/09/2019

* Prof. Dr., Pamukkale Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, E-Posta: ttok@pau.edu.tr

Two Independence Medal Heroes:
Müftü Ahmet İzzet Çalgüner (1875-1952)

Turgut Tok

ORCID: 0000-0002-0167-4467

Abstarct

Denizli has played an active role in the National Struggle period and is one of the cities that frequently comes up. It was the first regular and planned response to the occupation of İzmir by the Greeks on May 15, 1919 with the rally of the wire held in the city center, and then the same reaction was given in the districts. Müftü Ahmet Hulusi Efendi in Denizli center, Müftü Ahmet İzzet Efendi in Çal, Müftü Ahmet Şükrü Efendi in Saraykoy, Müftü Hasan Efendi in Acıpayam, Müftü Cennetzade Tahir Efendi in Tavas, Müftü Mehmet Efendi in Buldan, Çorbacıoğlu Hasan in Çivril and Mehmet Ali Ağa, the struggle for the liberation of the homeland was started and the National Committees were established. Ahmet İzzet Efendi was born in Çal-Süller in 1875 and received a good education in Süller and İstanbul. In 1910, he was appointed as the Müftü of Çal. He gave great support to the establishment of Çal Heyet-i Milliyesi and served as its president. Müftü Ahmet İzzet Efendi collided with the enemy on the front of Aydın-Köşk with the volunteers he gathered from Cal and its surroundings. He has made great contributions to the acquisition of the War of Independence and the establishment of the Republic of Turkey. After the victory, he did not want to serve as a deputy and continued his education. He was honored with two Independence Medals for his struggle. In 1952, he marched to Hakk.

Keywords: National Struggle, Müftü Ahmet İzzet, Denizli, Çal, Süller

Received Date: 10/08/2019

Accepted Date: 25/09/2019

Кавалердвух Медалей Независимости Муфтий Ахмет Иззет Чалгюнер (1875-1952)

Резюме

Денизли – это один из городов, который сыграл активную роль и название которого нередко звучало в годы Национальной борьбы. Он был первым, кто проявил организованную и заранее запланированную реакцию на оккупацию Измира греками 15 мая 1919, организовав митинг в центре города, который разошелся по окраинам. Борьбу за освобождение родины в центре города возглавил Муфтий Ахмет Хулуси Эфенди, в пригороде Чал – Муфтий Ахмет Иззет Эфенди, в Сарайкёй – Муфтий Ахмет Шюкрю Эфенди, в Аджипаям – Муфтий Хасан Эфенди, в Тавас – Муфтий Дженнетзаде Тахир Эфенди, в Булдан – Муфтий Мехмет Эфенди, в Чивриль – Чорбаджиоглу Хасан и Мехмет Али Ага, а также был организован Национальный комитет. Родившийся в 1875 году в местности Сюллер окрестности Чал Ахмет Иззет Эфенди получил хорошее образование в Сюллер и Стамбуле. В 1910 году он был назначен в муфтият Чала. Здесь он поддержал организацию Национального комитета и стал его председателем. Муфтий Ахмет Иззет Эфенди с собранными в Чале и окрестностях добровольцами сражался на фронте Айдын-Кёшк, чем внес немалый вклад в победу в Войне за независимость и создание Турецкой Республики. После победы он отказался от предложенного поста депутата, продолжив образовательскую деятельность. За свое участие в борьбе он был награжден двумя Медалью Независимости. В 1952 году его не стало.

Ключевые слова: Национальная борьба, муфтий Ахмет Иззет, Денизли, Чал, Сюллер.

Получено: 10/08/2019

Принято: 25/09/2019

Giriş

Milli Mücadele'nin başlamasının 100. Yılı'nın kutlandığı 2019 yılında, bağımsızlık mücadelesinde hizmet etmiş olan tüm kahramanları anmak, onların yapmış olduğu mücadeleyi ve mücadele ruhunu yaşatmak, tanıtmak oldukça önemlidir. Tarih sahnesi adı, sanı unutulmuş, hatırlanmayan, bilinmeyen nice yiğit, aydın, fedakâr, mücadeleci insanı bünyesinde taşımaktadır. 100 yıl önce Anadolu'da verilen bağımsızlık savaşında böyle özelliklere sahip birçok kişi bulunmaktadır. Bu çalışmada bu kahramanlardan biri olan Müftü Ahmet İzzet Çalgüner'i, ailesini, hayatını ve mücadelesini ele alacak ve tanıtacağız.

Hayatı ve Ailesi¹

1875 (H.1292)'te Denizli-Çal İlçesi Süller Beldesi'nde doğdu. Babası Müftüzâde Hacı Mehmet Hamdi Efendi'dir. İlk ve orta öğrenimini Süller Medresesinde tamamladı.Öğrenimini İstanbul-Fatih'te ÜmmüVeled Medresesinde sürdürdü. İstanbul'da bir dönem 'fetva eminliği' görevi yapan Muğlalı Ali Rıza Efendi (1861-1943)'den dini ilimleri, Hoca Mustafa Efendi'den astronomi ve matematik gibi müsbet bilimleri okudu. 22 Eylül 1909'da üstün başarı ile "Müdürrislik" diplomasını aldı. Arap ve Farsdillerini öğrendi.²

Öğrenimini tamamladıktan sonra Çal-Süller'e dönerek babasının da görev yaptığı medresede ders vermeye başladı.Hocalığı, tam anlamıyla kendini öğrencilerine feda eden, onları iyi yetiştirebilmek için hiçbir fedakârlıktan kaçınmayan, konaklamalarından yiyip içmelerine, giyim kuşamlarına kadar her şeyleriyle ilgilenen bir portredir. Süller Medresesindeki hocalıktan sonra, kardeşi Mustafa Hulusi Bey'in başka göreve atanması üzerine, 12 Temmuz 1910'da Çal Müftülüğüne atandı. Çal Müftülüğü ile birlikte uzun süre yürüttüğü Evkaf Komisyonu Başkanlığına getirildi.

Müftü Ahmet İzzet Efendi'nin kardeşi Müftü Mustafa Hulusi Efendi de İstiklal Madalyası sahibi bir kahramandır. 1872 doğumludur. Çal ve İstanbul'da eğitim almış,

¹ Bu çalışmada yer alan Müftü Ahmet İzzet Efendi, ailesi ve mücadelesi ile ilgili bazı bilgiler, çocuk yaşta babası rahmetli olduktan sonra Müftü Ahmet İzzet Efendi'nin yanına aldığı, yetiştirdiği, daha sonra milletvekili olan Cemil Çalgüner'in çocukları ile Ankara'da birlikte büyüyen rahmetli kayınvalidem Hacı Hatice Akçit'ten dinlediğim hatıralarından hareketle yazıya aktarılmıştır.

² Ali Sarıkoyuncu, *Milli Mücadelede Din Adamları II, (Fetvalar ve Fetvaları Tasdik Eden Din Adamları)*, Ankara: Diyanet İşleri Yayınları, 1997, 264.

1899 yılında müderris, 1900 yılında Çal müftüsü olmuştur. Bu görevi sırasında birinci rütbe Osmanî Mecidi nişanı ile ödüllendirilmiştir. Müftülük görevini kardeşi Ahmet İzzet Efendi'ye devir ettikten sonra 1911-1914 yıllarında Kütahya Kadılığı ve Bidayet Mahkemesi Reisliği, 1914-1920 yıllarında Afyonkarahisar Kadılığı ve naipliği görevlerinde bulunmuştur. Kurtuluş Savaşı'nın başlaması ile Afyonkarahisar ve Denizli Milli Mücadele Teşkilatları ile yakın işbirliği yapmış, Afyonkarahisar kadısı iken 1920 yılında milletvekili seçilerek 6. Dönem Osmanlı Mebusan Meclisi'nde Afyonkarahisar'ı temsil etmiştir. 23 Nisan 1920'de TBMM'nin açılışından sonra Ankara'ya geçerek Mustafa Kemal'in yanında yer almıştır. TBMM I. Dönem Afyonkarahisar milletvekilliği görevini yürüttü. Meclisin Adliye ve Şer'îye komisyonlarında görev yaptı. Bu arada İstiklâl Madalyası ile taltif edildi. İyi derecede Arapça ve Farsça biliyordu. Evli ve 4 çocuk babasıdır. Oğullarından biri olan Cemil Çalgüner(1907-1996) TBMM 7. ve 8. Dönem Denizli milletvekilliği yapmıştır. Müftü Mustafa Hulusi Efendi,25 Ağustos 1938 tarihinde vefat etmiştir.

Müftü Ahmet İzzet Efendi, Çal'daki müftülük ve Evkaf başkanlığının yanısıra, Süller'de Medresesindeki öğrencilerin eğitim faaliyetlerinde hocalık görevini birlikte yürütmüştür. Bu görevleri sırasında insanların dertlerine kayıtsız kalmayıp çözmek için uğraşmış, düşkünlere yardım etmiş, kimsesizlere sahip çıkmıştır. Devletin her geçen gün yeni toprak kayıpları yaşadığı dönemde, Osmanlı Devleti'nin içinde bulunduğu duruma çareler arayıp, mücadele edilmesi kararındadır. Yakın çevresi ve aile bireyleri ile sürekli bu konularda sohbetler edermiş.

Milli Mücadele Yılları

18 Ocak 1919 tarihinde toplanan Paris Barış Konferansında İzmir ve Ege Bölgesinin Yunanlılara bırakılması kararlaştırılmıştı. Bunun üzerine 17-19 Mart 1919 tarihleri arasında, İzmir'de, Müdafa-i Hukuk ve Redd-i İlhak Kongresi toplanmıştır. Bu kongreye Çal yöresini temsilen Müftü Ahmet İzzet Efendi ile Belevili Yusuf Ağa (Başkaya) temsilci olarak katılmışlardır. İzmir valisi ve bölge komutanı Nureddin Paşa, Yunanlıların İzmir'e çıkartma yapacağını ve Batı Anadolu'nun düşman işgaline uğrayacağını önceden biliyor ve bu duruma karşı halkı bilinçlendirmeye ve teşkilatlandırmaya çalışıyordu. Nureddin Paşa'nın teşvikleri ve yardımları ile 1918 yılının Kasım ayından itibaren İzmir'de Müdafaa-i Milliye, Türk Ocağı, Cemiyet-i İlmiye, Müdafaa-i Hukuk-i Osmaniye Cemiyeti, İstihlas-ı Vatan Cemiyeti gibi teşkilatlar

kurulmuştur.³Yunanlıların İzmir işgalinden yaklaşık iki ay kadar önce İzmir Müdafaa-i Hukuk-ı Osmaniye Cemiyeti, 17 Mart 1919 Pazartesi günü Milli Sinema salonunda toplanmıştır. Bu kongreye Aydın ili, Karesi ve Menteşe sancakları içinde bulunan İzmir, Manisa, Balıkesir, Aydın, Muğla ve Denizli'nin belediye başkanları başta olmak üzere 3 belediye başkanı ve 37 müftü ile birçok belediye meclis üyesi ve çeşitli kuruluşların temsilcileri katılmışlardır.⁴Üç gün süren İzmir kongresinde “memlekete yöneltilecek her türlü saldırıya silahla karşı konulacaktır” kararı alınmıştır. Alınan bu karar, ‘Milli Mücadele ve bağımsızlık savaşı’ düşüncesinin göstergesidir.

Kongre dönüşü Ahmet İzzet Efendi, Çal Çarşısı Camisinde vaazlarında ve ahali ile olan sohbetlerinde yaklaşan tehlikenin büyüklüğü ve acımasızlığı hakkında halkı aydınlatmıştır.

15 Mayıs 1919 tarihinde İzmir'in Yunanlılar tarafından işgal edilmesi tüm yurttaki olduğu gibi Çal'da da büyük bir üzüntü ve infiale neden olmuştur. “...Yunanlıların İzmir'i işgal etmesi üzerine gerçekleştirilen ilk protesto mitingi, işgalden yaklaşık dört saat sonra Denizli'de gerçekleştirilmiştir.⁵17 Mayıs 1919'da Yunan işgalini protesto etmek için Çal'da bir miting düzenlenmiştir. Müftü Ahmet İzzet Efendi, burada halkı coşturan, vatan topraklarının savunulması ve mücadele edilmesi gerekliliğini vurgulayan bir konuşma yapmıştır.

Çal'da Milli Mücadele'nin başlatılması ve Heyet-i Milliye'nin kurulması için Çaldaki yöneticiler ve eşrafla görüşmeler yapmış, bazı fikir uyuşmazlıkları yaşamıştır. Bunun üzerine görüşmeler yapmak için Çal'dan önce Alikurt köyüne gitmiş, burada Dede Efe ile sonra Kaklık'ta Ali Bey ile görüşmüştür. Denizli'ye geçip Müftü Ahmet Hulusi Efendi, Mutasarrıf Faik Bey ve Miralay Tefik Beyle görüşmüştür.⁶Çal'a dönüp ilçenin ileri gelenlerini ve idarecilerini toplayıp Milli Mücadele'ye katılma kararını, Denizli'de Müftü Ahmet Hulusi Efendi'nin başkanlığında başlatılan mücadeleyi desteklemelerinin gerekliliğini anlatır. Milli Mücadele'ye katılmayı, silahlı mücadeleyi, Denizli Heyet-i Milliyesi ile birlikte hareket edileceğini, bunları kabul edenlerin bir “ahitname” imzalamalarını ister. Ve Milli Mücadele azmini, inancını ve ruhunu en güzel biçimde dile getiren “ahitname” hazırlanır. İmza altına alınan Ahitname şöyledir:

³Necati Taş, *Nurettin Paşa*, Ankara: Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları, 2014, 53.

⁴Şerafettin Turan, *Türk Devrim Tarihi*, Cilt 1-2, Ankara: Bilgi Yayınları, 2017, 303.

⁵Cemal Kutay, *İstiklal Savaşı'nın Maneviyat Ordusu*, İstanbul: Yelken Matbaası, 1977, 58-59.

⁶Ercan Haytoğlu, *Müftü Ahmet İzzet (Çalgüner) ve Milli Mücadele'de Çal*, 21. Yüzyıla Girerken Çal Sempozyumu Bildirileri, Denizli, 2007, 374.

*“Efendim! Baladaki muharrer esami sahipleri, cümlemiz dinimizi, vatanımızı, namusumuzu vikaye için size iştirak etmeye söz veriyoruz. Buna dair her ne emir olursa tenfisine amadeyiz. Eğer muhalif olunursa kendimizi ve katlimizi helal ederiz.”*⁷

Bu Ahitnamenin altına toplantıda bulunan 20 kişi imza atmıştır. Böylelikle de Çal Heyet-i Milliyesi kurulmuş ve çalışmalarına başlamıştır. Çal Heyet-i Milliyesi'nin başına Müftü Ahmet İzzet Efendi getirilmiştir. Çal Heyet-i Milliyesi şu isimlerden oluşmuştur:

Müftü Ahmet İzzet Efendi, Çal Belediye başkanı Hacı Mehmet Ağa, Derviş Ağa oğlu Necip Bey, Ortaköylü Emin Efendi, Ortaköylü Şakir Ağa (İkiz), Hacı Mahmut Efendi, Ahmet Ağa oğlu Derviş Efendi, Yedek Subay Ahmet Akşit Bey, Damatoğlu Karayazılı Abdullah Efendi, Alanyalı İzzet Efendi, Hacı Ahmet Efendi, Ahmet oğlu Osman Efendi, Hacı Mustafa oğlu Tevfik Efendi, Arap oğlu Ahmet Efendi, Abdurrahman Ağa, Hacı Mehmet Ağa oğlu Zekeriya Efendi, Abdurrahman oğlu Sadık Efendi, Zeybek oğlu Ali Ağa, İbrahim Çavuş, Ahmet Çavuş oğlu Hüseyin, Bekir Ağa oğlu Mustafa, Bekir Ağa oğlu Rıza Efendi⁸

Müftü Ahmet İzzet Efendi. Çal Heyet-i Milliyesi'nin kurulmasından sonra, silahlı mücadele için gerekli gönüllü birlikleri oluşturmak ve mücadelede kullanılmak üzere silah temini için köy köy dolaşmıştır. Hatta ilçedeki jandarma birliğinin cephane kapısını kırdırarak oradaki silahları ve cephane malzemelerini gönüllülere dağıtmıştır. Müftü Ahmet İzzet Efendi bu olayı hatıralarında şöyle anlatmaktadır:

“Benim riyasetimde kurulan heyet, derhal faaliyete geçti. Şu kararları aldık: Jandarma karakolları ve askerlik dairesinde olan fazla silahları ve cephaneyi kolay bulunmayacak yerlere sakladık, eşraf köylere dağıldı, silâh ve asker topladık, Demirci Mehmed Efe'ye haber saldık, hazırlıklarımızı bildirdik, bu sırada Denizli Müftüsü ve Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti Reisi Ahmet Hulusi Efendi Çal'a geldi, cephemizi gördü, memnun oldu, hazırladığımız bu kuvvetler, daha sonra Köşk ve Aydın cephelerinde savaşa katıldı.”⁹

Müftü Ahmet İzzet Efendi, Çal ve çevresinden topladığı gönüllüler ile Çal müfrezesini oluşturmuştur. Yüz gönüllüden oluşan Çal Müfrezesi, 20 Temmuz 1919

⁷Sarıkoçuncu, *Milli Mücadelede Din Adamları*, 266.

⁸Bilgi için bkz. Ercan Haytoğlu, Müftü Ahmet İzzet (Çalgüner) ve Milli Mücadele'de Çal, 21. Yüzyıla Girerken Çal Sempozyumu Bildirileri, 2007, Denizli, 375; Şükrü Tekin Kaptan, *Türk Kurtuluş Savaşında Denizlili Önderler*, II. Cilt, Denizli: Bilal Ofset, 2000, 83; Nuri Köstüklü, *Milli Mücadelede Denizli, Isparta ve Burdur Sancakları*, Ankara: Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları, 1999, 73.

⁹Cemal Kutay, *Cumhuriyetin Manevi Mimarları*, İstanbul: Acar Bilgi Merkezi Yayınları, 2013, 375.

günü Çal'dan Müftü Ahmet İzzet Efendi komutasında cepheye ulaşmak için hareket etmiştir. Müftü Ahmet İzzet komutasındaki Çal Müfrezesi, Aydın-Köşk cephesinde düşmanla çarpışmıştır. Milli Mücadele'nin sona erdiği güne kadar gönüllü toplamaya, cepheye silah, para ve cephedeki ihtiyaçları temine uğraşmış ve cephelerde savaşmıştır.

Yunanlılar Çal- Süller kasabasını işgal edip karargâhını kurduktan sonra Müftü Efendi'nin milli duruşu, inancı ve direnişi karşısında öfkelenen Yunan komutan;

“ O müftü nerede? Onu sarığına dolayıp boğacağız”

diyerek evini ve kitaplarını yakmışlar ve Çal bölgesinde direnişi psikolojik olarak kırmak amacıyla karargahlarını özellikle Süller'e taşımışlardır. Bu dönemde ne yazık ki, Süller Medresesi yakılıp, tahrip edilmiş, birçok kitap yakılmış, yırtılmış ve yok edilmiştir. Aile bireylerinin kurtarabildiği az sayıdaki kitap, Denizli İmam-Hatip Lisesi Kütüphanesine bağışlanmıştır.

Kurtuluş Savaşı'nın kazanılması ve Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulmasına büyük katkılar yapmıştır. Zaferden sonra teklif edilen milletvekilliği görevini istemeyerek eğitim görevisürdürdü. Mücadelelerinden dolayı iki İstiklal madalyası ile onurlandırıldı. “3354 sayılı beraattaki adı Çal Kazası Müdafaa-ı Hukuk Heyetinden Müftü İzzet Efendi, 3565 sayılı tahsis beratındaki adı Denizli Çal Müftüsü İzzet Efendi'dir. İkisinde de (Türkiye Cumhuriyeti Riyaseti) mühürü ve Gazi Mustafa Paşa'nın imzası var. Tarih 17 Mart 1926. Bir yıl sonra durum anlaşılıyor, fakat Milli Mücadele'nin ilk devrinde, Ege'de hizmet etmiş olan zamanın Milli Müdafaa vekili Kazım Paşa (Rahmetli Orgeneral Özalp), o buhran günlerinde yakından bildiği Müftü Ahmet İzzet Efendi'nin emeklerini bilmenin huzuru içinde iki madalyayı sahibinin göğsünde bırakıyor...”¹⁰

Müftü Ahmet İzzet Efendi, Kurtuluş Savaşının kazanılması ve Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulmasından sonra ömrünü büyük bir alçak gönüllülükle, gösterişsiz, sade ve elde edebileceği birçok dünyevi mal, mülk ve makamı istemeyerek yaşadı. Yöresindeki ve çevresindeki ihtiyaç sahibi insanlara ve onların çocuklarına bütün varlığını harcayarak hizmete koştu. Yardımlarıyla birçok yetenekli, zeki gencin, okuyup yetişmesini sağladı. 29 Nisan 1950 tarihine kadar Çal Müftülüğü görevine devam etti. Bu tarihte kendi isteği ile emekli oldu.

¹⁰ Kutay, *Cumhuriyetin Manevi Mimarları*, 367.

Müftü Ahmet İzzet'in torunu Tahir Çalgüner "Kurtuluş Savaşı'nda, Bir Sarıklı Mücahit" adlı yazısında Müftü Efendi'nin "Türk Yavrularına Öğüt" metnini vermektedir:

"Kurtuluş Savaşı'nda Denizli bölgesinde düşmana karşı direnişi başlatan ve varını yoğunu vatan uğruna feda eden bu Sarıklı Mücahit, kendi kalemiyle ele aldığı Türk Yavrularına Öğüt başlıklı yazısında Türk gençliğine söyle sesleniyor:¹¹

Ey Türk Yavrusu,

Çalış, hemen çalış... Çalışmak her kemalin ve her fennin sermayesidir. Çünkü gökyüzünde kuşlar gibi uçanların ve denizlerin dibindeki balık gibi gelip geçenlerin asıl sermayeleri çalışmak değildir de nedir?

Cenabı Allah'ın senin için hazırladığı tabiat kanunlarını öğrenmezsen yine cahil kalırsın.

Ey Türk Evladı! Geçmiş zamanları unutma. Çünkü geçmiş zamanlar gelecek zamanların tohumlarının mahzeni ve şunat ve hadizatının ayinesi olduğu gibi, gelecek zamanlarda geçmiş zamanın tarlası ve ahvalinin ayinesidir.

A.İzzet Çalgüner (Çal Müftüsü) 1938-Denizli"

1952 yılında Hakk'a yürüdü.Cenazesi Süller'de evinin yakınındaki caminin (bugünkü Müftü Ahmet İzzet Efendi Camisi) haziresine defnedildi.

Mezar taşının kitabesinde 4 (dört) beyitten oluşan bir şiir yazılıdır. Şiir "aabb cc dd" uyak sistemi ve15'li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Tamamı büyük harflerle Latin kökenli Türk Alfabeti ile yazılmış olan kitabe 26 satırdır. 6 (altı) satır sonundaki sözcüklerde hece bölünmesi vardır. Kitabenin ilk satırında "zair" sözcüğü bulunmaktadır. "zair", *ziyaret eden, ziyaretçi* anlamındadır. Mezar kitabesinin son satırında 6.6.1952 tarihi yer almaktadır.

Kitabe metni şöyledir:

(1. satır)	zair
(2. satır)	pek sezadır hatmi
(3. satır)	Kur'an eyle sen şu

¹¹ Tahir Çalgüner, Kurtuluş Savaşı'nda, Bir Sarıklı Mücahit, <https://www.dipdalga.com/kurtulus-savasinda-bir-sarikli-mucahit/>,(22.09.2019).

- (4. satır) yatana
(5. satır) müşkülath bir
(6. satır) zamanda hizmet
(7. satır) etti vatana
(8. satır) bir tabur asker
(9. satır) gönüllü yardım
(10. satır) etti atana
(11. satır) olmasaydı kim ba-
(12. satır) kardı can alıb can
(13. satır) satana
(14. satır) manevi maddi ci-
(15. satır) hetten çok ara-
(16. satır) dı çareler
(17. satır) her cihetten çok
(18. satır) çalıştı Müftü Ha-
(19. satır) cı İzzet Çalgüner
(20. satır) bari bir ihlas ile
(21. satır) bir fatiha sun
(22. satır) ruhuna
(23. satır) cennet'ül-meva-
(24. satır) da daim bir ma-
(25. satır) kamı buluna
(26. satır) 6.6.1952

Kitabedeki şiir ise şu şekildedir:

*pek sezadır hatmi Kur'an eyle sen şu yatana
müşkülath bir zamanda hizmet etti vatana
bir tabur asker gönüllü yardım etti atana
olmasaydı kim bakardı can alıb can satana
manevi maddi cihetten çok aradı çareler
her cihetten çok çalıştı Müftü Hacı İzzet Çalgüner
bari bir ihlas ile bir fatiha sun ruhuna
cennet'ül-mevada daim bir makamı buluna*

Sonuç

Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün Milli Mücadele'yi başlatmasının 100. yılında, bağımsızlık mücadelesinde hizmet etmiş olan tüm kahramanları anmak, onların yapmış olduğu mücadeleyi anlatmak ve mücadele ruhunu yaşatmak gerekir. Anadolu toprakları,100 yıl önce nice adsız kahraman, yiğit, aydın, fedakâr, mücadelecî insanın emekleriyle işgalden kurtulup, Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşuna sahne olmuştur. Bu mücadelenin önemli kahramanlarından biri, iki İstiklal Madalyası sahibi Müftü Ahmet İzzet Çalgüner'dir.

Kaynaklar

HAYTOĞLU, E., Müftü Ahmet İzzet (Çalgüner) ve Milli Mücadele’de Çal, Denizli: 21. Yüzyıla Girerken Çal Sempozyumu Bildirileri, 2007.

KAPTAN, Ş. T., *Türk Kurtuluş Savaşında Denizlili Önderler*, II. Cilt, Denizli: Bilal Ofset, 2004.

KÖSTÜKLÜ, N., *Milli Mücadelede Denizli, Isparta ve Burdur Sancakları*, Ankara: Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları, 1999.

KUTAY, C., *Cumhuriyetin Manevi Mimarları*, İstanbul: Acar Bilgi Merkezi Yayınları, Ekim 2013.

KUTAY, C., *İstiklal Savaşı'nın Maneviyat Ordusu*, İstanbul: Yelken Matbaası, 1977.

SARIKOYUNCU, A., *Milli Mücadelede Din Adamları II, (Fetvalar ve Fetvaları Tasdik Eden Din Adamları)*, Ankara: Diyanet İşleri Yayınları, 1997.

TAŞ, N., *Nurettin Paşa*, Ankara: Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları, 2014.

TURAN, Ş., *Türk Devrim Tarihi*, Cilt 1-2, Ankara: Bilgi Yayınları, 2017.

Ekler:

Ekteki fotoğraflar tarafıma Müftü Efendi'nin torunu Prof. Dr. Bilge Çalgüner Mimaroğlu ve torunu Ahmet İzzet Çalgüner tarafından iletilmiştir.

Müftü Ahmet İzzet Çalgüner

Müftü Efendi torunlarıyla

Müftü Ahmet İzzet Çalgüner (sağdaki mezar taşı) ve Kardeşi Müftü Mustafa Hulusi Efendi'nin (soldaki mezar taşı) mezar taşları. (Çal-Süller Yukarı Cami- 'Müftü Ahmet İzzet Efendi Camisi' haziresi)